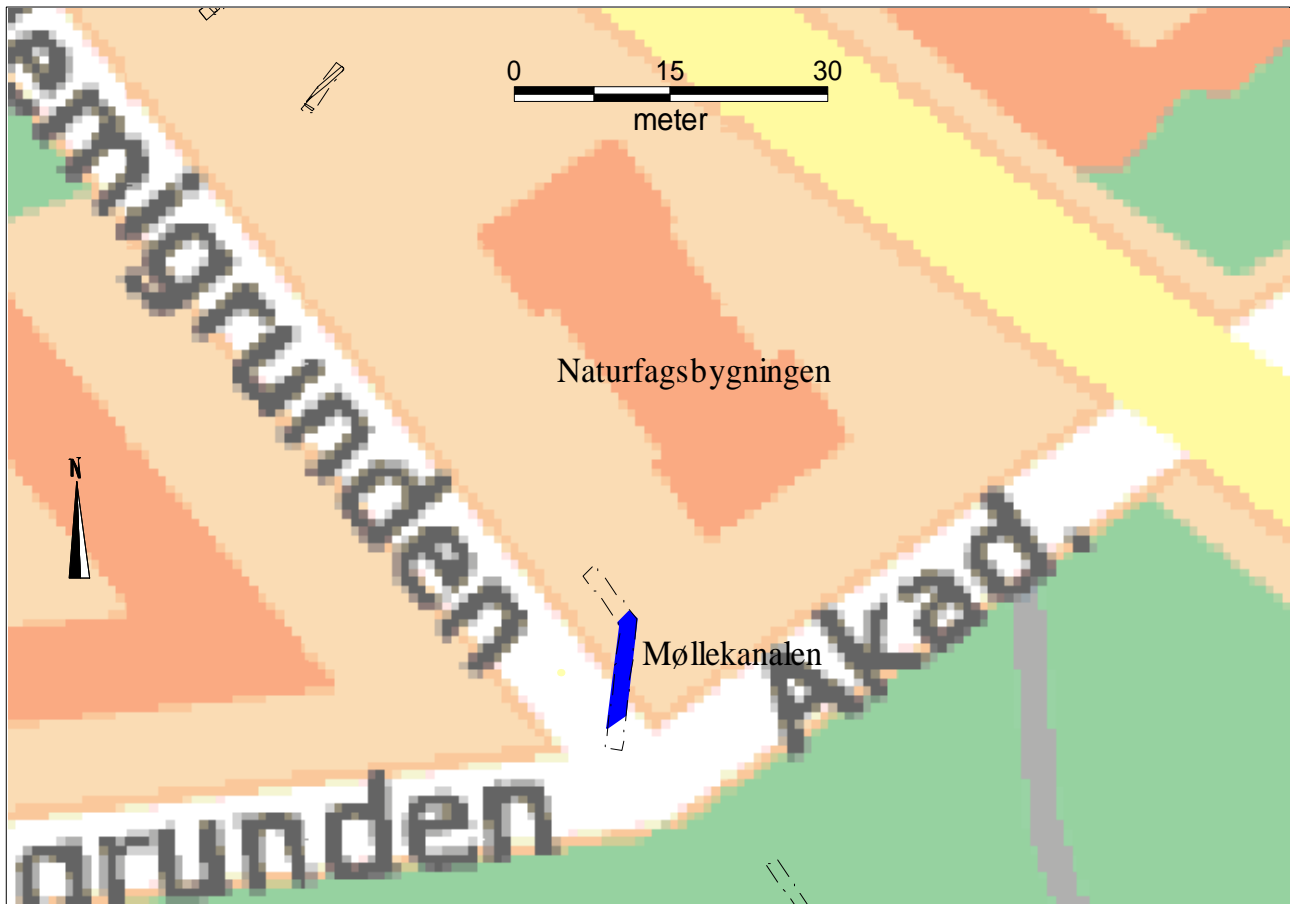

SVM1058 Sorø Akademi - Møllekanalen, Sorø sogn, Alsted herred, tidl. Sorø amt. Sted nr. 04.01.11. Sb.nr. 9.

Overvågning af opgravning til fjernvarmeledning tværs over Møllekanalen på Sorø Akademi d. 16.-21. juli 2008

Det fundne udsnit af Møllekanalen (markeret med blå) indsat på kort over den østlige del af Sorø Akademi. Den lysegule vejstrækning er Priorgade.

Abstract

Ved nedlægning af et nord-syd-orienteret fjernvarmekabel på den østlige del af Sorø Akademi skar man tværs over Cistercienserklosterets såkaldte møllekanal. Traceets dybde blotlagde toppen af kanalen, og man kom således ikke ned i kanalens fyldlag.

Indholdsfortegnelse

Abstract	1
Indholdsfortegnelse	2
Undersøgelsens forhistorie.....	2
Administrative data	2
Topografi, terræn og undergrund	3
Målesystem	3
Øvrige data	3
Udgravningsmetode	3
Undersøgelsens resultater	3
Fremtidigt arbejde på stedet.....	3
Anlægsliste.....	4
Anlægsbeskrivelse	4
Tegningsliste	5
Fotoliste.....	5

Undersøgelsens forhistorie

Som led i opførelsen af det såkaldte Science-byggeri nord og syd for den eksisterende Naturfagsbygning, på den østlige del af Sorø Akademi, skulle der graves en grøft til nedlæggelse af flere forskellige nye ledninger. Grøften lå på vestsiden af Naturfagsbygningen. Museet havde forud for opførelsen af de to nye bygninger (SVM01058-1) konstateret, at der ikke fandtes kulturlag på denne del af Akademiet. Det var på den baggrund blevet besluttet ikke at overvåge kabelarbejdet med undtagelsen af strækningen henover den såkaldte Møllekanal fra 1200-tallet, der flere gange er påtruffet arkæologisk på akademigrunden, og som stadig kan ses i terrænet øst for Priorgade. Møllekanalen er beliggende under vejen syd for Naturfagsbygningen og er vistnok også nogenlunde orienteret som denne.

Ved kloakarbejder på Sorø Akademi i 1999-2000 fik arkæologerne mulighed for at registrere et fuldstændigt snit af Møllekanalen lidt øst for Naturfagsbygningen. Den viste sig som en cirka 6-7 m bred nedgravning, der skar undergrunden, som lå 100-120 cm under terræn. Møllekanalens fyldlag kunne følges til 3,2 m under terræn, så nedgravningen har altså været henved 2 m dyb. De nederste ½-1 meter var stensat langs kanterne af kampesten. I dette niveau var kanalen blot ca. 2 m bred. Fylden bestod nederst af gyttjeholdige aflejringer, der må formodes at være afsat i kanalens (vandførende) funktionstid. Gyttjen afsluttedes opefter af en vækststribe 50-60 cm over kanalens bund. Fyldlagene over dette niveau bestod af opfyldslag med teglbrokker fra 1600-1700-tallet. Det var ikke muligt at sige hvornår Kanalen gik ud af funktion, men det var i hvert fald først efter klostertiden, at den blev fyldt endeligt op og terrænet blev udjævnet

Administrative data

Sagens administrative data og undersøgelsens originalmateriale opbevares på Sydvestsjællands Museum, Arkæologisk Afdeling, Storgade 17, 4180 Sorø.
Denne undersøgelseskampagne benævnes SVM1058-2.

Topografi, terræn og undergrund

Undersøgelsen fandt sted på Sorø Akademi på arealet øst for det middelalderlige cistercienserkloster. Terrænet skråner let mod syd ned mod Sorø Sø. Undergrunden består af gult sand og ligger omtrent 120 cm under nuværende terræn umiddelbart syd for Naturfagsbygningen og mindre end 120 cm mod nord i det aktuelle tracée.

Målesystem

Der er ikke udlagt målesystem. Den overvågede strækning af kabelgrøften er indmålt med målebånd i forhold til naturfagsbygningen og efterfølgende digitaliseret i MapInfo.

Øvrige data

Overvågningen blev foretaget af arkæolog Lisbeth Poulsen.

Maskingravningen blev foretaget af bygherres entreprenør Peter Christensen Broby A/S.

Udgravningsmetode

Metoden var overvågning af opgravningen. Da der ikke fandtes andet end helt moderne opfyld i kabelgrøften kunne maskingravningen foretages uhindret til niveau 120 cm under terræn, hvor rørene skulle lægges. Den lokaliserede Møllekanal og grøften blev indmålt med målebånd i forhold til naturfagsbygningen, og der blev taget oversigtsfotos.

Undersøgelsens resultater

Undersøgelsen viste, at Møllekanalen også her umiddelbart sydvest for Naturfagsbygningen er bevaret. Den viste sig mod undergrundssandet som en 6-6½ m bred nedgravning med nyere tids opfyld.

Fremtidigt arbejde på stedet

Møllekanalen er interessant, fordi den tilsyneladende indeholder lag der er afsat i klostrets funktionstid og som på grund af den betydelige dybde giver meget gode bevaringsforhold for organisk materiale. Næste gang den påtræffes vil opgravningen forhåbentligt være dybere, så der kan opstå en mulighed for at udtage prøver til makrofossilanalyser og C14-datering.

Sydvestsjælland Museum d. 12-12-2008

Lisbeth Poulsen

Anlægsliste

Anlæg	Hovedgruppe	Undergruppe	Datering	Fase	Tegn.	Indgår i	Består af
Kampagne: 18-07-2008							
F10	Udgravningsteknisk	Kabelgrøft	Nyere tid, "digital gennembrud"				
8	Vandteknisk anlæg	Vandteknisk anlæg	Ældre middelalder (1200-tal)				

Anlægsbeskrivelse

F10

Udgravningsteknisk, Kabelgrøft, Nyere tid, "digital gennembrud"

Aktuel kabelgrøft der løber langs vestsiden af Naturfagsbygningen og tværs over vejen syd for denne. Grøften er 1,5-1,6 m bred og ca. 120 cm dyb. Fylden i grøften er af nyere dato; indeholder blandt andet gult, maskinfremstillet tegl. Hvor grøften skærer vejen syd for Naturfagsbygningen er der 120 cm til undergrund, mens undergrunden ligger højere nord herfor.

8

Vandteknisk anlæg, Vandteknisk anlæg, Ældre middelalder (1200-tal)

Cistercienserklostrets såkaldte Møllekanal gravet i 1200-tallet mellem Sorø Sø og Tuelsø. Ved den aktuelle undersøgelse kunne kanalen erkendes i fladen som en nedgravning i undergrunden.

Kabelgrøften var 120 cm dyb, og det svarede ganske præcist til niveauet for de øverste fyldlag i kanalen. Kanalens fyldlag kunne erkendes i en bredde af ca. 6-6½ m. Lokaliseringen af den nordre kant blev lidt usikker, for der løb her en stor kloakledning, mens den søndre kant stod meget skarp. Fylden i toppen af Møllekanalen er tydeligvis fra nyere tid, og består af forskellige nuancer sand godt blandet med teglstykker.

Tegningsliste

Tegning	Målestok	Type	Anlæg	Fund	Beskrivelse	Dato	Tegner
Kampagne: 18-07-2008							
2	1:???	Diverse			indmåling af grøft 10 samt beskrivelse	17-07-2008	Lisbeth Poulsen

Fotoliste

Film	Billede	Motiv	Anlæg	Fund	Filmtype	Dato	Fotograf
Kampagne: 18-07-2008							
1058	26	Opgravning set fra vest med Naturfagsbygningen			Digital	18-07-2008	Lisbeth Poulsen
1058	27	Opgravning set fra sydvest med Naturfagsbygningen			Digital	18-07-2008	Lisbeth Poulsen
1058	28	Opgravning set fra syd med Naturfagsbygningen til højre i billedet			Digital	18-07-2008	Lisbeth Poulsen
1058	29	grøft 10 set fra øst			Digital	18-07-2008	Lisbeth Poulsen
1058	30	Søndre kant af kanal A5 set fra øst			Digital	18-07-2008	Lisbeth Poulsen
1058	31	Oversigtsfoto set fra vest med naturfagsbygningen til venstre i billedet			Digital	18-07-2008	Lisbeth Poulsen

1058D26.JPG

1058D27.JPG

1058D28.JPG

1058D29.JPG

1058D30.JPG

1058D31.JPG